

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2025-01-14 Nr. 1.03-0014

į 2024-12-31 Nr. 2D-3226 (16.15 E)

DĖL SVARSTYTINŲ KLAUSIMŲ PATEIKIMO

Žemės ūkio rūmai, atsižvelgdami į tai, kad Žemės ūkio ministerija planuoja ir toliau tęsti Tarpinstitucinės prioritetinių darbų koordinavimo darbo grupės (toliau – Darbo grupė) veiklą, teikia šiuos klausimus ir problemas, kuriuos būtų tikslinga aptarti bei išdiskutuoti Darbo grupėje:

1. Dėl pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) registracijos ribos didinimo

2020 m. vasario 18 d. buvo priimta Tarybos direktyva (ES) 2020/285 (toliau – Direktyva), kuria siekiama mažinti smulkiajam verslui tarpvalstybiniu lygiu tenkančią administracinę naštą ir padėti kurti smulkiojo verslo augimui bei tarpvalstybinės prekybos plėtojimui palankią mokestinę aplinką. Direktyva nuo 2025 m. sausio 1 d. kiekvienai valstybei narei suteikė teisę nustatyti tokią registravimosi PVM mokėtojais apyvartos ribą, kuri labiausiai atitiktų jos ekonomines ir politines sąlygas, tačiau ši riba neturi viršyti Direktyvoje nustatytos viršutinės ribos – 85 000 eurų.

Šiuo metu Lietuvoje PVM registracijos riba siekia vos 45 000 eurų, o planuojamas padidinimas iki 55 000 eurų nepakankamai atliepia realią smulkiųjų ūkininkų finansinę situaciją ir neišnaudoja visų Europos Sąjungos siūlomų galimybių. Siekiant padėti mažinti administracinę naštą smulkiesiems ūkininkams, skatinti kaimo vietovių plėtrą ir didinti sektoriaus konkurencingumą, būtina įvertinti visas Direktyvos suteikiamas galimybes bei svarstyti dėl PVM registracijos ribos pakėlimo iki 85 000 eurų.

2. Dėl administracinės naštos mažinimo ekologiškai ūkininkaujantiems subjektams:

2.1. Siekiant dar labiau mažinti administracinę naštą ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams ir tuo pačiu užtikrinti aukštus ekologinio ūkininkavimo standartus, siūlome ieškoti būdų, kaip supaprastinti ekologinės gamybos ūkių kontrolės procedūras. Ypatingai atkreiptinas dėmesys į procedūrų palengvinimą ūkiams, kurie vykdo ar planuoja vykdyti ekologiškos produkcijos perdirbimą ūkyje;

2.2. *Force majeure* ir kitos nenumatytų įvykių aplinkybės. Ūkininkams, kurie negali įvykdyti visų jiems tenkančių Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) reikalavimų dėl išskirtinių ir nenumatytų įvykių, kurių jie negali kontroliuoti (pvz., didelių sausrų, potvynių ar pan.), netaikomos sankcijos. Tačiau ūkininkams tenka pakankamai didelė administracinė našta įrodinėti *force majeure* ir kitas išskirtines aplinkybes dėl kurių nebuvo įvykdyti vieni ar kiti reikalavimai/įsipareigojimai. Ūkininkai patiria dideles laiko sąnaudas rinkdami Nacionalinei mokėjimo agentūrai (toliau – NMA) reikalingą informaciją, ne visi ją pateikia laiku ir tinkamo turinio, dėl ko ūkininkas išmokas gauna vėliau nei kiti ūkininkai arba visai parama neišmokama;

2.3. Ekologiniuose ūkiuose iki šiol dubliuojasi NMA ir VŠĮ „Ekoagros“ kontrolė. Ūkiai auginantys vaisius, uogas ir daržoves susietajai paramai gauti privalo siųsti nuotraukas NMA, o to nepadarius parama nemokama. Tačiau ekologiniuose ūkiuose kontrolę vykdanči VŠĮ „Ekoagros“ protokoluoja ūkiuose gaminamą produkciją ir ūkininkai apie išaugintus kiekius deklaruoja Ekologinio ūkio žurnaluose ir siunčiamose VŠĮ „Ekoagros“ ataskaitose. Visa ši

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

VšĮ „Ekoagros“ informacija turėtų pasiekti NMA ir ekologiniai ūkiai dėl susietosios paramos gavimo neturėtų būti papildomai kontroliuojami.

3. Dėl gyvulių elektroninių pasų perspektyvos Lietuvoje

Gyvulių elektroninių pasų sistema turi potencialą tapti svarbia šiuolaikinio ūkininkavimo dalimi, padedant sukurti efektyvesnę ir tvaresnę gyvulininkystės sektorių, Kaip rodo užsienio šalių patirtis, ši sistema prisideda prie gyvulių atsekamumo gerinimo, mažina ūkininkams tenkančią administracinę naštą, didina veterinarinės priežiūros efektyvumą, prisideda prie eksporto skatinimo, taip pat padeda atlikti įvairias duomenų analizes bei užtikrinti strateginį planavimą.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvulių elektroninio paso sistema Lietuvoje turėtų didelį potencialą ne tik modernizuojant gyvulininkystės sektorių, bet ir pagerinant bendrą maisto grandinės saugumą, efektyvumą bei skaidrumą, siūlome padiskutuoti apie šios sistemos perspektyvas.

4. Dėl Afrikinio kiaulių maro (toliau – AKM)

Darbo grupės posėdyje siūlome aptarti AKM zonų atsiradimo prevencijos ir pasekmių kompensavimo, o taip pat AKM valdymo plano šernų populiacijoje parengimo klausimus.

5. Dėl šalutinių gyvūninių produktų (toliau – ŠGP) tvarkymo

Lietuvoje ŠGP šalinimo ir naikinimo paslaugą vykdo tik vienas ŠGP tvarkytojas, t. y. UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“ (BIOVAST), kuri nuo 2025 m. sausio 1 d. ženkliai padidino ŠGP tvarkymo įkainius. Atsižvelgiant į tai, kad ŠGP tvarkymas itin aktualus gyvulių (pvz., kiaulių ir avių) augintojams, siūlome Darbo grupėje ieškoti sprendimų, kurie labiau atliptų augintojų interesus.

6. Dėl Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodikos tobulinimo

Šiuo metu galiojančios Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodikos, patvirtintos 2002 m. rugsejo 23 d. Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 486/359, 7 punkte įtvirtinta, kad tuo atveju, kai nereikšminga (*de minimis*) pagalba teikiama už vilkų ūkiniams gyvūnams padarytą žalą, yra atsižvelgiama į tai, ar ūkio subjektas taikė pagrįstas prevencines priemones, kurios pateikiamos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – Strateginis planas) intervencinės priemonės „*Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos*“ įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose 2023 m. lapkričio 7 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-720 (toliau – Taisyklės). Be to, nurodoma, kad jeigu pagrįstos prevencinės priemonės nebuvo taikomos, atitinkamai būtų sumažinama žalos kompensacija.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Taisyklės, el. tinklas nepriskiriamas prie tinkamų finansuoti išlaidų, nors dauguma avių augintojų juos iki šiol vis dar naudoja. Tuo tarpu ankstesniu paramos laikotarpiu el. tinklas buvo remiamas ir laikomas tinkama apsaugos priemonė. Taigi, vadovaujantis minėta metodika, el. tinklai nebus pripažįstami tinkama prevencinė priemonė apsaugai, todėl gyvulio augintojui komisija galės pritaikyti kompensacijos sumažinimą.

Įvertinus tai, kad tokių prevencinių priemonių, kaip el. tinklai, įsigijimas buvo remiamas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą ir dauguma avių augintojų iki šiol vis dar naudoja juos gandydami avis, todėl būtina tobulinti Taisyklių 8 punktą, įtraukiant elektrinius tinklus, kaip tinkamą apsaugos priemonę.

7. Dėl produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo

Žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 patvirtintas Produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas). Pagal apskaičiuotą žemės ūkio valdos ekonominį dydį, išreikštą standartine produkcijos verte (toliau – VED), vertinami tinkamumo kriterijai paraiškoms pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano (toliau – SP) priemones teikti. Aprašo 10 punkte įtvirtinta, kad „*Avių ir (ar) ožkų SPV skaičiuojama, jei nėra ėriavedžių ir (ar) ožkų vedeklių*“.

Avių augintojai nesupranta, kodėl apskaičiuojant ūkių VED, jį nulemia tik ėriavedžių, laikomų ūkyje, skaičius, t. y. jei ūkyje nėra nei vienos ėriavedės, tokiu atveju VED apskaičiuojamas tik pagal turimas avis. Tačiau ūkyje nors vienai aviai apsiėriavus, į VED

apskaičiavimą įtraukiamos tik ėriavedės, o kitos turimos avys nebeskaičiuojamos. Dėl staiga nukritusio VED, ūkininkai nebetenka galimybės dalyvauti ūkių modernizavimo programose, taip pat patenka į kitą mokesčių mokėtojų kategoriją.

Pavyzdžiui, Strateginio plano intervencinės priemonės „*Smulkių-vidutinių ūkių plėtra*“ įgyvendinimo taisyklėse numatyta, kad parama teikiama, jei VED, išreikštas produkcijos standartine verte, ne mažesnis nei 16 001 Eur. Tokiu atveju, į paramą galėtų pretenduoti tik toks ūkis, kuris laiko apie 250 ėriavedžių arba 280 kitų avių. Lyginant su praėjusio finansiniu laikotarpiu analogiška priemone, praeinamumo riba padidinta nuo 8 000 iki 16 000 Eur, todėl didžioji dalis potencialių avininkystės narių ūkių lieka be galimybės modernizuoti savo ūkius. Skaičiuojama, kad Lietuvos avių augintojų asociacijos duomenimis, vidutinis jos vienijamų narių – avių ūkių dydis yra apie 100 avių (įskaitant ėriavedes). Tuo tarpu, remiantis VĮ Žemės ūkio duomenų centro Ūkinių gyvūnų registro 2024 m. liepos mėn. duomenimis, vidutinis avių bandos dydis siekė – 18 avių bandoje.

Taigi, ūkininkams neaišku, kodėl auginant nors vieną ėriavedę, apskaičiuojant VED naudojama tik ėriavedžių (64 Eur) vertė, o kitos avys net nėra įtraukiamos į skaičiavimą. Taip pat niekaip nesuprantama ir tai, kad skaičiuojant VED, jei bandoje ėriavedžių nėra, tuomet visos avys skaičiuojamos pagal kitą vertę – kitos avys (58 Eur). Pažymėtina ir tai, kad į VED skaičiavimą nėra įtraukiami ir avinai reproduktoriai – jų net nėra produkcijos standartinių verčių lentelėje.

Įvertinus visą tai, prašome ieškoti efektyvių sprendimų, kad avių augintojams būtų sudarytos palankesnės galimybės dalyvauti ūkių modernizavimo paramos priemonėse.

8. Dėl paraiškų rinkimo sistemos

Siūlome atsisakyti šiuo metu esančios ydingos paraiškų rinkimo sistemos, kuomet vertinama ne paraiškų kokybė, o jų pateikimo greitis (laikas). Kaip pavyzdžiui, Strateginio plano intervencinės priemonės „*Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas*“ įgyvendinimo taisyklių 39 punkte numatyta, kad „*paramos paraiškų priėmimas vykdomas iki paramos paraiškų priėmimo pabaigos datos, numatytos paramos paraiškų priėmimo tvarkaraštyje, tačiau ne ilgiau nei pasiekiami paramos paraiškų priėmimo etapui skirta lėšų suma <...>*“. Tokia tvarka sąlygoja situacijas, kai aukštesnius balus renkantys projektai pralaimi „*paraiškų lenktynes*“ prieš greičiau pateiktas paraiškas, kurios gali būti mažesnės pridėtinės vertės.

9. Dėl fizinių ir (arba) juridinių asmenų susietumo tikrinimo

Siūlome tobulinti investicinių paramos paraiškų vertinimo ir tvirtinimo procedūras, kadangi praktikoje pasitaiko atveju, kai NMA atlikdama paraiškų vertinimą pirmiau formaliai jas patvirtina ir tik po to atlieka susietumo tikrinimo procedūras. Tokia tvarka laikytina ydinga ir nepriimtina, kadangi po paraiškos patvirtinimo pareiškėjai įprastai kreipiasi į finansų ar kredito įstaigas, derina paskolų sąlygas ir pan., dėl ko patiria išlaidų. Tuo tarpu administravimo institucijai, jau po paraiškos patvirtinimo, nustačius susietumo kriterijų paraiška yra atmetama.

Atsižvelgiant į tai, manytina, kad visos fizinių ir (arba) juridinių asmenų susietumo vertinimo procedūros turi būti atliekamos iki investicinių paramos priemonių paraiškų patvirtinimo momento.

10. Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano tobulinimo

Siekiant užtikrinti tvaraus ir konkurencingo žemės ūkio sektoriaus vystymąsi bei kaimo vietovių gyventojų gerovę, siūlome iš esmės peržiūrėti bei keisti nebeaktualias ir neveikiančias Strateginio plano nuostatas.

Pagarbiai

Direktorius

Sigitas Dimaitis